

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Návrh parametrů základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji

Popis výchozích podmínek

Návrh principů síťování

**Podrobný návrh parametrů základní sítě
sociálních služeb v LK**

projednaná verze
srpen 2013

Objednatel: Liberecký kraj
Zpracovatel: LB plán, s.r.o.

Tento dokument byl zpracován v rámci projektu IP3 „Rozšíření nástrojů pro podporu systému plánování sociálních služeb v Libereckém kraji“ registrační číslo CZ.1.04/3.1.00/05.00053 financovaného z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu České republiky.

Obsah

Obsah.....	2
A.1 Úvod a vymezení řešené problematiky	3
A.2 Přehled použitých podkladů a zdrojů	4
A.3 Popis situace v 5 zásadních oblastech.....	8
A.3.1 Legislativní podmínky.....	8
A.3.2 Výstupy individuálního projektu MPSV „Podpora procesů v sociálních službách“	8
A.3.3 Struktura a objem zdrojů financování	10
A.3.4 Současná síť sociálních služeb v LK	10
A.3.5 Priority podpory sociálních služeb v LK	13
A.4 Předpokládaný vývoj	15
A.5 Doporučení pro další postup	16
B.1 Úvod a vymezení řešené problematiky	18
B.2 Zhodnocení a prověření metodických přístupů k síťování služeb	19
B.3 Návrh principů sítě	21
B.3.1 Zásadní principy.....	21
B.3.2 Konkrétní postup pro aplikaci principů při tvorbě sítě.....	24
B.4 Návrh modelu sítě	26
C.1 Návrh parametrů základní sítě a jejich zdůvodnění	28
C.1.1 Vymezení základní sítě	28
C.1.2 Parametry pro zařazení do základní sítě sociálních služeb v LK	29
C.2 Zásady procesu implementace	33
C.2.1 Časový harmonogram.....	34
C.2.2 Role a odpovědnost zúčastněných aktérů.....	35

A.1 ÚVOD A VYMEZENÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Tato kapitola je výstupem první fáze plnění zakázky. V souladu se zadáním obsahuje zejména **popis výchozích podmínek** pro nastavení celkové sítě sociálních služeb, vyhodnocení dostupných podkladů a popis situace v zásadních oblastech (ovlivňujících Návrh parametrů základní sítě sociálních služeb v LK), kterými jsou:

- a. legislativní podmínky, jejich stav a očekávaný vývoj,
- b. dostupné výstupy individuálního projektu MPSV ČR „Podpora procesů v sociálních službách“,
- c. zhodnocení struktury a objemu současných zdrojů financování sociálních služeb a předpoklad dalšího vývoje,
- d. současná síť sociálních služeb v Libereckém kraji,
- e. priority podpory sociálních služeb vyplývající ze schválených dokumentů.

Plnění první fáze zahrnovalo provedení následujících činností:

- konkretizaci a upřesnění řešené problematiky a požadovaných výstupů (v úzké součinnosti s pověřenými pracovníky zadavatele),
- shromáždění a vyhodnocení dostupných podkladů a zdrojů pro zpracování návrhu parametrů základní sítě sociálních služeb v LK, včetně jejich zhodnocení a využitelnosti pro plnění dalších fází zakázky,
- zahájení součinnosti s vybraným zpracovatelem „Klíče financování sociálních služeb a analýzy dopadů nového systému financování na proces plánování v úrovni kraje i obcí“,
- upřesnění postupu pro doplnění dalších potřebných informací – zejména ve vazbě na očekávané výstupy projektu MPSV,
- projednání dílčích výstupů se zadavatelem.

A.2 PŘEHLED POUŽITÝCH PODKLADŮ A ZDROJŮ

Tato kapitola přináší přehled všech důležitých dokumentů a podkladů, které mají jakýkoliv vztah k řešené problematice. Předmětem této kapitoly je však především výčet těchto dokumentů a podkladů a konstatování, zda jejich výstupy a závěry jsou využitelné pro práci na zakázce. Pokud ano, pak jsou tyto výstupy a závěry zmíněny v kapitolách A.3, případně A.4.

Výstupy individuálního projektu MPSV „Podpora procesů v sociálních službách“

Pro formulaci principů síťování a stanovení parametrů základní sítě sociálních služeb budou rozhodující zejména výstupy aktivity č. 5 zmíněného projektu, které by měly být obsaženy v dokumentu „Metodiky pro vytváření optimální krajské sítě sociálních služeb a pro plánování finančních prostředků v rámci procesů vytváření krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb“. V době zpracování této první fáze zakázky měl zpracovatel k dispozici pouze pracovní verzi tohoto zásadního materiálu, finální verze (na kterou již dlouho čekají všechny kraje) do odevzdání zakázky nebyl znám termín od MPSV, kdy bude krajům předána k dispozici.

Pro návrh parametrů sítě služeb v LK budou z výstupů aktivity č. 5 důležité především: analýza parametrů systému „síťování“ sociálních služeb v krajích, metodika pro síťování sociálních služeb, varianty systému financování sociálních služeb a metodika pro podobu plánování finančních prostředků na zajištění sociálních služeb v rámci vytvářených střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni.

Základní principy síťování a obsahu SPRSS, vyplývající z dostupné pracovní verze „Metodik...“ jsou zpracovatelem respektovány a lze konstatovat, že v zásadních bodech se neliší od přístupů a metodiky, kterou Liberecký kraj využíval při plánování rozvoje služeb na svém území doposud a kterou předpokládal také při zadání aktuálně probíhajících příprav na zpracování nového SPRSS LK pro období 2014-2017.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje (dále jen SPRSS LK) (aktualizace 2011)

Jedná se o dokument, který lze označit jako základní pilíř plánování rozvoje sociálních služeb dle zákona 108/2006Sb. V roce 2011 proběhla aktualizace SPRSS LK 2009 – 2013. V únoru 2013 byly zahájeny práce na zpracování aktuálního plánu pro období 2014 – 2017. Práce na tvorbě aktuálního dokumentu budou koordinovány jednak se zpracováním návrhu parametrů pro nastavení sítě služeb v LK (tvorba tohoto dokumentu), ale koordinace bude nutná i s dalšími zakázkami, jako např. se zpracováním Klíče financování sociálních služeb. Při návrhu parametrů sítě služeb budou zohledněny dlouhodobé cíle a priority pro jednotlivé druhy sociálních služeb definované v rámci SPRSS LK.

Akční plány + dokumenty každoročních agend (dotační řízení apod.)

V roce 2010 byl v rámci projektu IP2 – „Podpora střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji“ zpracován první akční plán pro období roku 2011. Tento dokument byl zpracován s cílem vytvořit základní nástroj pro realizaci, řízení a kontrolu plnění rozvojových aktivit schválených ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji. V návaznosti na aktualizaci SPRSS LK 2009 – 2013 byl následně zpracován akční plán pro rok 2012.

Liberecký kraj byl příjemcem dotace na realizaci dvou individuálních projektů zaměřených na podporu procesů plánování rozvoje sociálních služeb v období let 2009 - 2013. Díky této podpoře se na většině území LK podařilo nastavit a stabilizovat jak struktury pro plánování rozvoje sociálních služeb, tak jejich činnost a proces v rámci kterého plánování probíhá.

Konkrétními výstupy jsou zpracované, aktualizované a platné komunitní plány měst, obcí nebo mikroregionů (dále jen KP). V některých územích na ně pak navazují buď nově zpracované, nebo již aktualizované akční plány (dále jen AP). Tyto dokumenty jsou velmi důležitými podklady pro zpracování návrhu parametrů sítě sociálních služeb v LK. V současné době existuje celkem 20 KP, z toho v jednom případě se jedná pouze o zpracovanou analytickou část (Zákupy) a 10 AP platných pro rok 2013. Závěry aktuálních a platných dokumentů z území budou zohledněny při zpracování návrhu parametrů.

Každoročními činnostmi, kterými kraj ovlivňuje fungování sítě sociálních služeb, jsou:

- hodnocení žádostí v rámci dotačního řízení MPSV – pro každý rok jsou upraveny nástroje pro zpracování stanoviska LK k žádostem poskytovatelů, nástroje vycházejí z metodiky MPSV ČR a musí být v souladu s Principy a prioritami dotačního řízení a jsou doplněny o kritéria vycházející z priorit kraje. Z nástrojů pro rok 2013 lze pro stanovení parametrů sítě využít některá kritéria (diferenciace dle typu zřizovatele, minimální podíl zřizovatele, preference vybraných druhů služeb, atd.).
- realizace grantových/ dotačních programů – pro každý rok byly vypsány konkrétní programy podpory pro vybrané druhy registrovaných sociálních služeb, jsou stanovena kritéria pro přijímání žádostí a pro rozdělení schváleného objemu finančních prostředků. Používaná pravidla bude možné přiměřeně využít i při přípravě návrhu parametrů sítě služeb, zejména při definování oblastí (věcných i územních), které budou vyžadovat zvláštní přístup.

Strategie rozvoje Libereckého kraje

Strategie rozvoje LK je jedním z nejdůležitějších dlouhodobých koncepčních dokumentů Libereckého kraje, jehož cílem je definovat globální cíle rozvoje území a vytvořit systém strategických cílů a opatření vedoucích k naplnění cílů. Posledním, aktuálním dokumentem je Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020, jehož aktualizace proběhla v roce 2012. Zpracování sociální oblasti do Strategie bylo garantováno přímo pracovníky odboru sociálních věcí, kteří byli členy zpracovatelského týmu. Oblasti sociálních služeb je věnováno Rozvojové opatření B. 3 Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu. Lze předpokládat poměrně velkou obecnost formulací uvedených v tomto dokumentu a z toho plynoucí malou využitelnost pro zpracování návrhu parametrů.

Program rozvoje Libereckého kraje

Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je dalším důležitým koncepčním dokumentem. Tento dokument navazuje na dlouhodobé krajské koncepční dokumenty, a to Strategii rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020 a Strategii udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. Stejně jako při zpracování Strategie byli i při zpracování Programu rozvoje Libereckého kraje součástí zpracovatelského týmu pracovníci odboru sociálních věcí. Oblast sociálních služeb je v tomto dokumentu spolu s dalšími oblastmi součástí samostatného rozvojového opatření B. 3 Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu. Sociální oblasti je věnováno jedno samostatné dílčí opatření B.3b Zajištění dostupnosti a kvality sociální péče. I v případě tohoto dokumentu lze předpokládat poměrně velkou obecnost formulovaných opatření, a z toho plyne malá využitelnost pro zpracování návrhů parametrů.

Další krajské dokumenty – dílčí analýzy (zásadní výstupy z analýz odborného sociálního poradenství, analýzy služeb pro osoby se zdravotním postižením, služeb pro seniory, analýzy služeb následné péče,...).

Dalšími podklady pro práci zpracovatele jsou dílčí analýzy stavu sociálních služeb pro konkrétní cílové skupiny. Tyto analýzy byly zpracovány v rámci individuálního projektu IP3 „Rozšíření nástrojů pro podporu systému plánování sociálních služeb v Libereckém kraji.“ V tomto dokumentu jsou uvedeny tyto analýzy, jejichž výstupy byly v době zpracování zakázky k dispozici.

Analýza kvality sítě služeb následné péče pro uživatele legálních i nelegálních návykových látek v Libereckém kraji

Analýza byla zpracována v roce 2012. Jejím zpracovatelem byl PROADIS, o.s. – Propojené adiktologické služby. Tento dokument obsahuje samostatné kapitoly, které obsahují zhodnocení aktuální dostupnosti služeb pro danou cílovou skupinu, doporučení pro úpravu sítě těchto služeb a návrh postupu realizace doporučených úprav. Vzhledem k tomu, že zpracovatel této analýzy konstatuje dostatečnou kapacitní, územní, časovou i finanční dostupnost, bude návrh parametrů pro síť takových služeb proveden s ohledem na závěr této analýzy.

Analýza stavu patologického hráčství v Libereckém kraji

Analýza z prosince 2012 zpracovaná Institutem projektového řízení a.s., obsahuje doporučení obecného charakteru, a to jak pro oblast primární, sekundární i terciární prevence. U oblasti sekundární prevence zpracovatel uvádí doporučení směrem k vysoké zainteresovanosti obcí na financování sociálních služeb poskytujících své služby této cílové skupině a konstatuje nedostatečnou stávající síť služeb. U terciární oblasti naopak zmiňuje hustotu sítě služeb. Kapitola 4 a její dílčí subkapitoly se věnují analýze stávajících druhů sociálních služeb (i zdravotnických a ostatních) a jejich územní dostupnosti. Na doporučení uvedená v kapitole 1 analýzy bude brán zřetel při návrhu parametrizace sítě sociálních služeb v LK. Odhad vývoje stavu cílové skupiny analýza neobsahuje.

Podrobná analýza služeb sociálního poradenství, jejich potřebnosti a dostupnosti

Tento dokument, zpracovaný společností LB plán, s.r.o. v září 2012, obsahuje samostatnou kapitolu věnující se závěrům analýzy a doporučením pro další období. Konkrétní doporučení budou zohledněna při samotném definování parametrů pro nastavení krajské sítě. Detailněji se závěrům a doporučením této analýzy věnuje kapitola A.3.4.

Zmapování počtu oprávněných uživatelů sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením

Tato analýza, zpracovaná GI projektem o.p.s. v listopadu 2012, obsahuje poměrně rozsáhlou kapitolu obsahující dílčí závěry pro jednotlivé typy služeb, je v ní však omezené množství konkrétních doporučení využitelných pro návrh parametrů sítě služeb. Další konstatování jsou obsažena v závěrečné kapitole. Přestože je konkrétnost konstatování v obou kapitolách poměrně malá, budou informace v maximální míře využity při nastavení parametrů sítě služeb.

Podrobná analýza využití finančních zdrojů pro sociální služby v LK

V době zpracování této první fáze zakázky měl zpracovatel k dispozici pouze dílčí informace o průběhu zpracování předmětné analýzy, ze kterých zatím nebylo možné zjistit potřebné vstupy pro stanovení parametrů sítě. Budou-li relevantní výstupy k dispozici v dalších fázích přípravy principů a parametrů sítě, pak budou využity.

Klíč financování sociálních služeb a analýzy dopadů nového systému financování na proces plánování v úrovni kraje i obcí

K dispozici výstupy úvodní fáze zpracování – popis výchozích podmínek, komentář k aktuální situaci a shrnutí principů pro návrh modelu Klíče financování. Zpracovatelé obou zakázek jsou vzájemně v kontaktu a jsou ve shodě v identifikaci zásadních okruhů otázek a problémů, které musí být řešeny v rámci nastavení parametrů sítě i klíče financování.

Jiné kraje

Po zmapování situace v jiných krajích lze zkonstatovat, že problematika tvorby sociálních služeb je středem pozornosti i jinde. V některých krajích jsou pro nastavení parametrů sítě sociálních služeb využívány finanční prostředky z dotačních zdrojů projektů, financovaných převážně EU a státním rozpočtem. Po rozhovorech s některými zástupci krajů bylo zjištěno, že hlavním motivem snah o nastavení krajské sítě je plánovaný přechod financování sociálních služeb na kraje. V žádném kraji v okamžiku zpracování tohoto dokumentu nebyl k dispozici materiál nebo podklad, který by se dal využít jako inspirace nebo návod na řešení využitelný pro Liberecký kraj. Ve všech případech je proces nastavení sítě sociálních služeb v běhu a probíhají diskuze o parametrech, které budou podobu budoucí sítě ovlivňovat.

A.3 POPIS SITUACE V 5 ZÁSADNÍCH OBLASTECH

Předmětem této kapitoly je v souladu se zadáním zakázky popis stavu a výchozích podmínek ve výše uvedených 5 zásadních oblastech (se zaměřením na využití v dalších fázích plnění zakázky, tj. zejména pro nastavení principů sítě a návrh konkrétních parametrů základní sítě sociálních služeb v LK).

A.3.1 LEGISLATIVNÍ PODMÍNKY

Základním právním předpisem, který vymezuje podmínky pro vytváření a naplňování sítě sociálních služeb je zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. Zákon mimo jiné obecně definuje úlohy jednotlivých aktérů – státu, krajů, obcí a dalších subjektů – při zajišťování sociálních služeb. Dle §101 tohoto zákona se dlouhodobě připravuje přechod kompetencí v oblasti financování služeb ze státu na kraje (původně měl být realizován od roku 2012, aktuálně od 1. 1. 2014 (nedojde-li k dalšímu posunu termínu vzhledem k nepřipravenosti této operace). Síť v zúžené podobě registrace služeb je (a zůstane) v kompetenci státu (MPSV) s konkrétními úkoly krajských úřadů v rámci přenesené působnosti.

Kraje mají dle §95 zákona o sociálních službách povinnost zpracovávat „Střednědobé plány rozvoje sociálních služeb“ (dále jen SPRSS), zákon obsahuje pouze obecné vymezení, bližší vymezení obsahu a náležitostí SPRSS není žádným předpisem upraveno. To by však mělo být v metodice vzniklé v rámci projektu MPSV. Z různých metodických materiálů lze odvodit, že součástí SPRSS by měla být mimo jiné problematika vytváření a fungování sítě služeb na území kraje, ovšem bez bližšího upřesnění. Kraje přistoupili v období let 2007-2012 k řešení této problematiky značně rozdílně, každý kraj si vytvořil na základě vlastních zkušeností a přístupů svoji „metodiku“, do které zahrnul vlivy vývoje služeb v minulosti, politické priority, místní specifika i reálné ekonomické možnosti.

Souhrnně lze tedy konstatovat, že legislativně není problematika síťování sociálních služeb (tj. definice parametrů, vytváření sítě, stanovení a kontrola podmínek pro zařazení do sítě, atd.) konkrétně upravena. Metodika pro síťování služeb a zpracování SPRSS je v současné době (od roku 2011) připravována v rámci individuálního projektu MPSV „Podpora procesů v sociálních službách“ (viz další kapitola).

A.3.2 VÝSTUPY INDIVIDUÁLNÍHO PROJEKTU MPSV „PODPORA PROCESŮ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH“

Jak již bylo uvedeno v kapitole A.2, měl zpracovatel k dispozici pouze neoficiální pracovní verzi zásadního výstupu – tedy „Metodiky pro vytváření optimální krajské sítě sociálních služeb a pro plánování finančních prostředků v rámci procesů vytváření krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb“. Kromě tohoto materiálu byly v rámci přípravy zohledněny také další výstupy uvedeného IP, které mají vazbu na řešenou problematiku síťování sociálních služeb – legislativní analýza, analýza a popis jevů, karty sociálních služeb, atd.

Z pracovní verze Metodik vyplývají následující principy přístupu k síťování služeb:

- Metodický materiál vychází ze základní premisy, že kraje (příp. obce a na národní úrovni MPSV) jsou správci sítě sociálních služeb. Jako správci mají odpovědnost za podobu této sítě a mají také k dispozici nástroje, jak síť měnit (transformovat). Metodika se snaží pracovat s tím nejlepším, co v ČR v rámci plánování a řízení sítě

sociálních služeb bylo použito a co fungovalo a co považuje zpracovatelský tým za doporučení hodnou praxi.

- Obsah metodiky staví na názorech expertů z oblasti sociálních služeb a zjištěných postupech v jednotlivých krajích.
- Metodika směřuje k přesnému nastavení parametrů a postupů při tvorbě sítí sociálních služeb ve vymezených územích. Charakter a závaznost metodických doporučení stanoví MPSV s ohledem na způsob, pro který se rozhodne metodiku využít.
- Metodika by měla obsahovat:
  - principy a východiska nezbytná pro tvorbu SPRSS,
  - definici a představení základních pojmů,
  - podobu SPRSS, jeho strukturu a obsahové požadavky,
  - specifikaci činností a požadavků na způsob zpracování SPRSS,
  - specifický popis a způsob zpracování finanční kapitoly SPRSS,
  - vymezení rolí jednotlivých subjektů a kompetencí nezbytných pro výkon činností spojených se správou sítě sociálních služeb.
- Definice - co je to síť sociálních služeb?
Síť sociálních služeb je krajem vymezený, řízený a financovaný soubor činností poskytovaných v rámci sociálních služeb reagujících na zjištěné potřeby občanů. Činnostmi se myslí základní činnosti při poskytování sociálních služeb dle § 35 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. Jde o činnosti výhradně financované z prostředků na sociální služby, nejedná se o činnosti, které se dějí v rámci poskytovaných sociálních služeb a které mají být hrazené z jiných rezortů (např. zdravotnické úkony hrazené z fondů zdravotních pojišťoven).
- Způsob tvorby sítě sociálních služeb.
 Při nastavení sítě je nutné vzít do úvahy zejména zjištěnou potřebnost služeb, definované priority a reálné možnosti zdrojů, sledovat dostupnost, kvalitu a nákladovost všech služeb, a síť služeb pak na základě vyhodnocení uvedených vstupů definovat v odpovídajících jednotkách kapacit.
- Základní parametry sítě sociálních služeb.
 Metodika předpokládá 4 základní parametry: potřebnost, kvalitu, dostupnost a nákladovost služeb.
- Struktura a obsah SPRSS (principy).
 Metodika navrhuje doporučenou strukturu SPRSS, kterou tvoří 4 části:
  - strategická část (vize, cíle, prioritní oblasti, přehled systémových opatření),
  - prováděcí část (podrobný popis sítě, nastavení parametrů a pravidel pro zařazení do sítě, podrobný popis systémových opatření a strukturálních změn v síti, atd.),
  - finanční část (plán pro rozdělování finančních prostředků a jeho zdůvodnění),
  - plánovací podklady (vyhodnocení stávající strategické dokumentace, soulad se strategiemi ČR a EU, principy a aktéři zpracování SPRSS, soubor potřebných dílčích analýz, syntetická analýza – např. SWOT, apod.).

A.3.3 STRUKTURA A OBJEM ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ

Podrobnější posouzení zdrojů financování využívaných pro zajištění sociálních služeb v Libereckém kraji by měla přinést „Podrobná analýza využití finančních zdrojů pro sociální služby v LK“, která je realizována v rámci aktivit individuálního projektu IP3.

Z výstupů této analýzy, které dostal zpracovatel dosud k dispozici, zatím bohužel nelze získat potřebné podklady a argumenty pro návrh parametrů sítě sociálních služeb. Pro jejich správné nastavení jsou tyto vstupy ale velmi důležité a proto se předpokládá, že nejpozději v druhé fázi prací je bude možné využít. Do konce odevzdání tohoto dokumentu nebyla finální verze analýzy zdrojů k dispozici.

Zásadními očekávanými výstupy analýzy jsou:

- celkové objemy v letech 2007 – 2012,
- podíly zdrojů financování v jednotlivých letech,
- rozbor pro jednotlivé druhy (§) služeb,
- rozbor podle typu zřizovatelů,
- rozbor podle území (spádová území ORP, města-venkov),
- komentáře a interpretace dat (ve vztahu k tvorbě sítě a k nastavení parametrů).

Z jiných informačních zdrojů (SPRSS LK, akční plány, aktuální informace z odboru sociálních věcí) vyplývá několik zásadních poznatků a zejména dlouhodobějších trendů ve financování služeb.

- zvyšuje se celkový objem nákladů na sociální služby v LK,
- snižuje se podíl finančních prostředků ze zdrojů státního rozpočtu,
- zvyšuje se podíl finančních prostředků z rozpočtu kraje,
- mírně se zvyšuje podíl finančních prostředků s rozpočtů obcí,
- roste celkový objem úhrad od uživatelů (je ale vázáno pouze na vybrané druhy služeb!).

Tyto poznatky uplatnil zpracovatel v návrhu principů síťování i pro návrh konkrétních parametrů sítě v Libereckém kraji. Další poznatky byly využity rovněž z výstupů souběžně a koordinovaně realizované zakázky „Klíč financování sociálních služeb a analýzy dopadů nového systému financování na proces plánování v úrovni kraje i obcí“.

A.3.4 SOUČASNÁ SÍŤ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V LK

Současná síť registrovaných sociálních služeb v Libereckém kraji v roce 2013 zahrnuje cca 247 služeb, které poskytuje cca 130 poskytovatelů. V těchto počtech tvoří většinu služby registrované a reálně působící na území kraje. Vedle nich je ale dle registru sociálních služeb asi 15% služeb s tzv. rozšířenou působností, tyto služby deklarují, že poskytují služby také pro občany Libereckého kraje nebo jsou poskytovány na území Libereckého kraje, ale jsou registrovány v jiném kraji. Tyto služby jsou v mnoha případech využívány ojedinele.

Struktura sítě není žádným způsobem stanovena, dlouhodobě fungují dva základní limity – jednak povinná registrace sociálních služeb, jednak finanční podpora z veřejných zdrojů (zejména v rámci dotačního řízení MPSV). Od roku 2007 je podoba sítě sociálních služeb v LK ovlivňována také schválenými výstupy procesů střednědobého plánování v úrovni kraje a komunitního plánování v úrovni měst a obcí (spádových území). Tímto způsobem jsou v praxi uplatňovány definované strategické priority kraje i konkrétní rozvojové aktivity pro jednotlivé druhy služeb nebo konkrétní území. Tím kraj mimo jiné plní své povinnosti (zajistit dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území) dané od doby účinnosti zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Současná síť zahrnuje služby sociální péče,

sociální prevence i sociálního poradenství. Změny v síti služeb v Libereckém kraji se v tomto období týkaly zejména pokračování procesu deinstitucionalizace služeb, jejich přesunu do přirozeného prostředí uživatelů, zaměření na prevenci, především pokud jde o cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením, apod.

Z hlediska **struktury zřizovatelů** (jejich „typu“) jsou v Libereckém kraji zastoupeny všechny zásadní skupiny zřizovatelů.

Kraj převzal zřizovatelské funkce zejména k službám, zařazeným v bývalých okresních strukturách (například v rámci Okresního ústavu sociálních služeb - OÚSS). U většiny služeb a zařízení (jedná se o ambulantní i pobytové služby) byla provedena jejich transformace do nově vzniklých krajských struktur (Centrum intervenčních a psychosociálních služeb – CIPS LK) nebo vznikly nové samostatné subjekty (domovy apod.), část služeb byla převedena jiným zřizovatelům.

V současné době kraj zřizuje 8 zařízení, která poskytují pobytové a k nim doplňkové ambulantní služby (zejména pro cílové skupiny seniorů a osob se zdravotním postižením) a již zmíněné CIPS LK, které zajišťuje poradenské a intervenční služby především v ambulantní formě.

Obce zřizují část sociálních služeb, zpravidla určených pro vlastní občany, případně pro občany ze širšího spádového území obce (to se týká zejména větších měst s přirozenou spádovostí). Typickým příkladem jsou terénní pečovatelské služby (v některých případech vázané na existenci domů se zvláštním určením - DPS v obcích).

Neziskový sektor je v současné době zřizovatelem významné části sociálních služeb, rozšiřuje se také podíl **církví** / církevních organizací jako zřizovatelů služeb, určených především pro skupiny nejpotřebnějších osob. Minimální podíl z hlediska zřizovatelských funkcí má zatím v Libereckém kraji **privátní sektor**.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb deklaruje jako jeden z klíčových principů rovné možnosti všech zřizovatelů (při registraci, metodické i finanční podpoře). Tento princip musí být zachován rovněž při jakýchkoliv změnách sítě v budoucnosti.

Z hlediska uspokojování oprávněných potřeb pro jednotlivé **cílové skupiny** osob lze konstatovat, že síť služeb v Libereckém kraji pokrývá všechny cílové skupiny (25 možných registrovaných cílových skupin dle registrace). Jedním z existujících problémů je nerovnoměrnost pokrytí – a to jak z pohledu některých dílčích cílových skupin (například chronicky duševně nemocní, ...), tak i z pohledu územního. Dílčím identifikovaným problémem je také ne vždy zajištěná návaznost a vzájemná koordinace služeb. I zde by dobře nastavená síť měla být účinným nástrojem vedoucím ke zlepšení situace.

V zájmu potřebných cílových skupin je rovněž dosažení lepší provázanosti mezi sítí registrovaných sociálních služeb a dalšími souvisejícími službami, které jsou poskytovány občanům ze strany obcí, neziskového i privátního sektoru. Při návrhu sítě bude využito informací z komunitních plánů, ve kterých je (většinou) řešena i problematika tzv. navazujících služeb (na pomezí sociální, zdravotnictví, bezpečnosti, školství, kultury, atd.) a v některých územích jsou patrné příklady dobré praxe (některé sociální potřeby občanů jsou pokryty efektivnějším způsobem než by to bylo možné ze strany „klasické“ sociální služby).

Z hlediska **územního pokrytí** službami lze obecně konstatovat, že hlavní problémová místa jsou v odlehlejších venkovských oblastech (jako příklad západní Českolipsko, Frýdlantsko, některé oblasti Podkrkonoší). Specifická je také problematika velkých měst (vyplývající z hustoty osídlení a koncentrace sociálně problémových skupin).

Další otázkou, kterou se kraj snaží řešit v rámci podpory procesů plánování, je **potřebnost služeb a její zjišťování**. V uplynulých letech byla učiněna celá řada kroků vedoucích ke zlepšení situace v této oblasti zejména k doplnění dat a informací potřebných pro správné

posouzení skutečné potřeby jednotlivých druhů služeb. Příslušné orgány (samosprávy i další) tím mají lepší podklady pro své rozhodování o podpoře služeb v území. Ani v tomto směru však není situace v kraji stejná, liší se podle druhů služeb i v území. Stále se nevyužívá zjišťování a vyhodnocování skutečných potřeb tak, jak by bylo potřeba.

Ke zlepšení stavu významně pomohla podpora procesů komunitního plánování v městech a obcích – právě zjišťování reálných potřeb přímo v území, u konkrétních osob a ohrožených skupin přináší nejlepší výsledky. Zjištění a výstupy z komunitních plánů je ale potřebné doplnit o odborně provedené analýzy a srovnání v krajském i celostátním měřítku. Proto byly v uplynulém období zadány a zpracovány některé specializované analytické práce pro vybrané cílové skupiny nebo vybrané druhy sociálních služeb.

Zásadní výstupy (prokazatelně zjištěná potřeba) z obou uvedených zdrojů budou využity při formulaci parametrů základní sítě služeb v LK. Dále jsou uvedeny vybrané výstupy některých analýz.

Odborné sociální poradenství

Shrnutí závěrů a doporučení odborné analýzy sociálního poradenství v LK:

- Přizpůsobit síť pracovišť odborného sociálního poradenství ve vazbě na nastavení základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji (výstupy další aktivity projektu IP3).
- Zavést systém financování poradenských služeb ve vazbě na realizaci Klíče financování a s ohledem na skutečnou působnost poskytovatelů na území kraje (nepodporovat služby prokazatelně nepůsobící v LK) a na oprávněnost financování některých výkonů, poskytovaných v rámci odborného poradenství (zejména rozšířené finanční nebo právní poradenství, apod.).
- Modifikovat síť základního poradenství jako předstupeň a „filtr“ před vstupem klienta do sítě odborného sociálního poradenství, zajištění vzájemné provázanosti a koordinace poskytování základního a odborného sociálního poradenství.
- Zvýšit podporu a rozšíření terénních forem poskytovaných poradenských služeb.
- Věnovat zvýšenou pozornost typům poraden s největším nárůstem počtu klientů (občanské poradny a poradny pro osoby, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností).
- Pro doplnění chybějících informací a ověření skutečné potřeby realizovat samostatné sociologické šetření mezi stávajícími i potenciálními uživateli služeb odborného sociálního poradenství se zaměřením na specifické cílové a věkové skupiny, včetně územního rozložení.
- Využít koordinovaného sběru informací o službách v rámci Datového centra sociálních služeb Libereckého kraje k pravidelnému srovnání poradenských služeb.

Patologické hráčství

Největším nedostatkem je špatná dostupnost služeb pro problémové hráče na celém území kraje, s výjimkou okolí Liberce a Jablonce nad Nisou. Zejména nízkoprahová zařízení, která by se zaměřovala na vyhledávání problémových hráčů. Kraj může intervenovat u obcí, kterým v souvislosti se změnou loterijního zákona vzrostl příjem rozpočtu z odvodů z provozování hazardu, aby tyto prostředky investovaly zpět do oblasti prevence hazardu. Bude především na obcích, aby rozvoj služeb pro problémové hráče financovaly.

Osoby se zdravotním postižením

Je nezbytné konstatovat, že počty osob se zdravotním postižením oprávněných k využívání sociálních služeb nelze stanovit na základě znalosti jednoho údaje, například přiznání určitého typu dávky ze systému sociální pomoci (např. příspěvek na péči). Jistě jde o jeden z klíčových údajů, nicméně je třeba si uvědomit, že **řada osob s přiznaným příspěvkem na péči žádné sociální služby nepožaduje, na druhé straně lze identifikovat mnoho osob, kterým příspěvek na péči přiznan nebyl či kteří o něj ani nežádali, přesto jde o osoby, které pro své zapojení do společnosti sociální služby nutně potřebují**

(typickou skupinou v tomto ohledu mohou být osoby s duševním onemocněním). Zpracovatel se také domnívá, že stávající systém přiznávání příspěvku na péči více zohledňuje zdravotní stav před sociálními potřebami jednotlivce.

Ani tato analýza z principu (resp. z titulu zadání) nepostihuje všechny oblasti života a potřeb osob se zdravotním postižením, nepostihuje všechna témata, která zdravotní handicap a život s ním přináší a která mají vliv na plánování a zabezpečování sítě sociálních služeb. Zpracovatelé analýzy jsou si vědomi dalších podstatných souvisejících témat jako například problematika omezování či zbavování způsobilosti k právním úkonům, zaměstnávání osob se zdravotním postižením, podpora při vzdělávání lidí s hendikepou, atd. Uvědomují si, že při plánování a řešení podoby sítě sociálních služeb je třeba myslet nejenom na ty, kteří postižení přímo mají, ale i na ty, kteří se o své blízké starají (pečující osoby) a jejichž život je zdravotním hendikepem blízkého také zasažen.

A.3.5 PRIORITY PODPORY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V LK

Priority rozvoje sociálních služeb jsou zakotveny v mnoha krajských koncepčních dokumentech. Pro optimální nastavení budoucí sítě sociálních služeb je nutné tyto priority zrekapitulovat a pokusit se vyhodnotit nejdůležitější směry další podpory rozvoje sociální oblasti.

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020

V základním koncepčním dokumentu Libereckého kraje je sociální oblasti, spolu se zdravotnictvím, věnováno *Rozvojové opatření B.3 – Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu*. Hlavní prioritou pro sociální oblast je:

- vytváření podmínek pro využívání služeb v domácím prostředí do co nejvyššího věku osob s cílem zachování přirozených, sociálních vazeb,
- zajištění optimální sítě sociálních služeb s důrazem na zajištění odpovídající kvality.

Program rozvoje Libereckého kraje

V současné době jsou zahájeny práce na zpracování Programu rozvoje Libereckého kraje pro návrhové období 2014 – 2020. Pro účely optimálního nastavení sítě sociálních služeb zpracovatel využil dosud platný dokument *Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013*.

I v tomto dokumentu je sociální oblasti věnováno samostatné *Rozvojové opatření B. 3 – Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu*. Konkrétně sociální oblasti se opak věnuje dílčí opatření B.3b: Zajištění dostupnosti a kvality sociální péče. Jednoznačnou prioritou uvedenou v tomto dílčím opatření je:

- vysoká kvalita poskytovaných služeb garantovaná zejména prostřednictvím standardizace jednotlivých typů služeb a dalšího vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb,
- deinstitucionalizace sociálních služeb a
- podpora poskytování sociálních služeb v přirozeném rodinném prostředí.

Proces střednědobého plánování byl v Libereckém kraji zahájen v roce 2007. V tomto období byl zpracován první analytický dokument. I přesto, že nebyla nastavena pravidla pro zpracování takového dokumentu, snažili se členové pracovního týmu definovat priority pro další směřování sociální oblasti. Tyto priority byly v počátcích plánovacího procesu opřeny zejména o praktické zkušenosti členů zpracovatelského týmu. Teprve v následném období byla pozornost více zaměřena na zjišťování skutečného stavu prostřednictvím analýz, které postupně přinášely a přinášejí informace o skutečné potřebnosti konkrétních typů sociálních služeb. První ucelený dokument – SPRSS LK - pro období 2009 – 2013 vznikl na konci roku 2008.

Aktuálním koncepčním dokumentem pro sociální oblast je *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb – Liberecký kraj – 2009 – 2013*. Jeho poslední aktualizace proběhla v roce 2011 a v současné době jsou zahájeny práce na zpracování nového střednědobého plánu pro období 2014 – 2017. Pro optimální nastavení sítě sociálních služeb na území kraje jsou využity priority uvedené v aktualizovaném dokumentu z roku 2011.

Strategická část plánu obsahuje priority dalšího rozvoje sociálních služeb formou strategických cílů. SPRSS LK vytýčil **9 hlavních strategických cílů** (viz přehled níže), které lze chápat jako zdůraznění dlouhodobě platných principů a priorit rozvoje této oblasti. Pro návrhový časový horizont (tj. do roku 2013) bylo definováno **14 dílčích cílů** a ty byly dále ještě podrobněji rozpracovány do **52 rozvojových aktivit**.

Hlavní strategické cíle

HC1 Dosažení sociální integrace v komunitách a snížení počtu osob ohrožených sociálním vyloučením

HC2 Rozvoj a podstatné zvýšení podílu služeb sociální péče poskytovaných v přirozeném prostředí uživatele, využívání terénních a ambulantních služeb větším počtem uživatelů a podstatné snížení počtu uživatelů pobytových služeb

HC3 Optimalizace stávající sítě služeb sociální prevence a zajištění jejich dostupnosti, kvality a efektivity

HC4 Fungující proces plánování sociálních služeb – pravidelný monitoring a aktualizace střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji a zpracování rozvojových dokumentů v obcích metodou komunitního plánování

HC5 Zavedení systému hodnocení kvality sociálních služeb, jejich standardizace a realizace rozvojových plánů jednotlivých služeb

HC6 Systematické a transparentní financování sociálních služeb vycházející z rozvojových plánů sociálních služeb a dalších strategických dokumentů projednaných v rámci krajské koordinační struktury

HC7 Zvýšení odborných znalostí a dovedností zadavatelů a poskytovatelů sociálních služeb a informovanosti uživatelů všech cílových skupin

HC8 Změna zřizovatelských struktur směrem ke zvýšení podílu neziskového sektoru a obcí a snížení počtu poskytovatelů sociálních služeb zřizovaných krajem

HC9 Zajištění meziresortní spolupráce všech zainteresovaných složek, jejichž činnost souvisí s poskytováním sociálních služeb pro příslušné cílové skupiny osob

Z výše uvedeného výčtu hlavních strategických cílů jednoznačně vyplývá, že důraz v dalším rozvoji sociální oblasti bude kladen zejména na:

- vysokou kvalitu poskytovaných služeb prostřednictvím standardizace služeb a průběžného vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb,
- rozvoj služeb, které umožňují maximální setrvání v přirozeném rodinném prostředí a
- rozvoj služeb sociální prevence.

Při pohledu na priority v základních koncepčních dokumentech Libereckého kraje lze konstatovat, že jednoznačně bude další podpora zacílena ve prospěch:

- zvyšování kvality služeb,
- služeb, které umožňují setrvání klientů v přirozeném domácím prostředí a tím přispívají k zachování sociálních vazeb, ať už budou poskytovány terénní nebo ambulantní formou a
- služeb, které svým preventivním působením budou předcházet zbytečné zátěži sítě pobytových sociálních služeb.

Akční plány SPRSS LK

Na zpracovaný a schválený střednědobý plán rozvoje sociálních služeb logicky navazuje akční plán pro období jednoho kalendářního roku. Tento akční plán vychází z časového harmonogramu zpracovaného v rámci SPRSS. Hlavním posláním AP je příprava a **shrnutí ekonomických podkladů pro rozhodování o podpoře služeb** v příslušném roce, tj. pro návrh rozdělení finančních prostředků z dostupných zdrojů.

Krajské grantové a dotační programy v sociální oblasti

Ve prospěch rozvoje sociálních služeb byly do roku 2012 směřovány finanční prostředky z grantových programů Libereckého kraje. Kritéria pro výběr příjemců podpory z těchto programů vycházela z priorit schválených v SPRSS LK.

Nástroje pro hodnocení v rámci dotačního řízení (krajská kritéria a preference)

Pro potřeby hodnocení dotačního řízení MPSV na rok 2013 byla připravena **analýza dat** jednotlivých služeb registrovaných v Libereckém kraji **z výkaznictví** za rok 2010 a 2011. **Dalším nástrojem** k hodnocení sociálních služeb bylo shromáždění **informací z inspekci** sociálních služeb, kontrol **registračních podmínek**, **finančních kontrol** včetně kontrol projektu IP1 a **informací** od územních **koordinátorů** územního plánování z jednotlivých ORP LK a samozřejmě závazná metodika a principy pro hodnocení z MPSV.

A.4 PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ

Zásadní očekávanou změnou v systému sociálních služeb je **převod kompetencí ze státu na kraje** – tedy realizace §101a zákona o sociálních službách. K této změně mělo dojít k 1.1.2014 (pravděpodobně ale bude až k 1.1.2015) a právě v době zpracování této první fáze zakázky probíhají přípravy tohoto důležitého kroku. K dispozici jsou však pouze dílčí informace o chystaném způsobu řešení.

Uvažované změny se týkají zejména způsobu financování sociálních služeb. Z více variant, které byly v uplynulé době ze strany MPSV zvažovány, je pravděpodobná tzv. parametrická varianta, která stanoví:

- rozsah/míru poskytovaných služeb,
- standardy kvality poskytovaných služeb,
- požadavky na existenci sítě.

Další principy parametrické varianty:

- Financování sociálních služeb bude vícezdrojové - část finančních prostředků na provozní náklady sociálních služeb budou zajišťovat samosprávy ze svých rozpočtů v míře nepřímo určené MPSV.
- MPSV vydá metodické doporučení, jak nastavit síť sociálních služeb a jak realizovat výběr potřebných kapacit.

- K § 101a bude upraven způsob a případně stanovena kritéria pro plnění podmínek pravidel veřejné podpory a zákazu střetu zájmů.

Zatím není známo znění nařízení vlády k tomuto přechodu financování, konečné stanovisko by mělo být známo do konce roku 2013.

Legislativní změny – i přes delší dobu trvající úvahy o podstatné změně přístupu k celé oblasti sociálních služeb se nedá očekávat, že by v blízkém časovém horizontu došlo k zásadním legislativním změnám. To se týká také úvah o principiální změně systému příspěvků na péči (a dávek státní sociální podpory) nebo jejich nahrazení zcela novými nástroji podpory příslušných cílových skupin. Připravuje se také novela zákona o sociálních službách, změny v oblasti OSPOD včetně změn v občanském zákoníku. Principy tvorby sítě i nastavení parametrů pro zařazení služeb do základní krajské sítě je proto možné postavit na základech současně platných právních předpisů.

Pokud jde o očekávaný vývoj objemu potřebných finančních prostředků pro sociální služby v LK v dalších letech, tak lze předpokládat pokračování stávajícího trendu – tedy nárůst nákladů a tím i požadavků na zdroje. Nezbytnou podmínkou dalšího vyváženého fungování sociální sítě bude zvýraznění podpory prokazatelně potřebných druhů služeb a naopak omezení podpory u služeb, které lze zajistit jiným způsobem nebo jejichž potřebnost nebyla v území prokázána. Zjišťování skutečné potřeby služeb je ale (zvláště u některých druhů služeb) velmi problematické a ani na celostátní úrovni neexistuje jednoznačná metodika jeho provádění.

Zatím není známo ani to, zda a případně jakým způsobem bude stát ovlivňovat preference (tedy omezení nebo naopak zvýšenou podporu vybraných druhů služeb) nebo zda ponechá tuto kompetenci plně na kraji. Kraj by měl mít své priority jednoznačně a konkrétně stanovené ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb, jehož nedílnou součástí by měla být definice a struktura sítě služeb. Právě dobře strukturovaná síť sociálních služeb a její optimálně nastavené parametry by měly být základním nástrojem realizace krajské sociální politiky.

Očekávaný nárůst požadavků na sociální služby souvisí také s predikcí nárůstu potřeb některých cílových skupin uživatelů – zde se především jedná o zvyšování počtu osob v seniorské věkové kategorii a rovněž o skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením (ve vazbě na negativní sociální jevy – nezaměstnanost, zadlužování, menšiny, apod.).

A.5 DOPORUČENÍ PRO DALŠÍ POSTUP

Shrnutí základních východisek a podmínek pro vytvoření sítě

- Sociální politika státu daná platnou legislativou pro oblast sociálních služeb a upřesněná definováním minimální úrovně sociální pomoci pro cílové skupiny jejich uživatelů a jasnými pravidly pro financování služeb z veřejných zdrojů,
- sociální politika kraje, definované priority pro zajištění sociálních služeb pro občany kraje,
- respektování reálných finančních možností (zejména veřejných zdrojů),
- využití dříve dobře nastavených a fungujících částí sítě, respektování historických souvislostí a územních zvyklostí,
- podpora individuální odpovědnosti občanů při řešení jejich obtížných životních situací,
- zavedený systém zjišťování potřeby služeb pro občany kraje,
- rovný přístup k zařazení do sítě pro všechny poskytovatele služeb, bez ohledu na jejich zřizovatele,

- kraj jako garant sítě musí mít všechny potřebné kompetence a nástroje, aby za síť (nebo její přesně vymezenou část) mohl skutečně odpovídat – tzn. od registrace, přes přidělování dotací a kontrolu jejich využití, až po kompetence potřebné pro výkon efektivní „správy“ a řízení sítě (koncepční i operativní),
- efektivní spolupráce kraje s obcemi, včetně aktivního zapojení do plánování sítě i jejího naplňování a fungování, respektování oprávněných požadavků a priorit místních samospráv,
- zajištění účinné kontroly služeb (kvalita, efektivita) ve spolupráci s úřady práce

Jak vyplývá z výše uvedených východisek, shrnutí podkladů v předchozích kapitolách a z uskutečněných pracovních projednávání dané problematiky, měl by kraj definovat **síť sociálních služeb v členění:**

- **minimální** (zajištění služeb, které pokryjí státem definovanou minimální sociální úroveň pro jednotlivé nejvíce ohrožené cílové skupiny => plné financování z veřejných zdrojů),
- **základní** (která bude garantována krajem včetně finančního zajištění z veřejných prostředků, budou stanoveny kvalitativní parametry, potřebné kapacity služeb (reálně financovatelné z veřejných zdrojů => dotace + úhrady od uživatelů prostřednictvím příspěvku na péči)),
- **rozšířená** (předpoklad vícezdrojového financování => částečné pokrytí dotací z veřejných zdrojů + příspěvek zřizovatele, obce, větší spoluúčast uživatele, apod.),
- **ostatní** (bez dotace z veřejných zdrojů, ale z pohledu síťování a uspokojování potřeb uživatelů neopominutelné služby – obecní, privátní, církve, apod.).

Pro další fáze plnění bude velmi důležitá koordinace se zpracováním Klíče financování sociálních služeb v LK a s dalšími probíhajícími aktivitami kraje v rámci projektu IP3.

Návrhy principů síťování a parametrů základní sítě sociálních služeb v LK budou úzce koordinovány také s paralelně probíhajícím postupem přípravy zpracování nového SPRSS LK pro období 2014-2017.

B.1 ÚVOD A VYMEZENÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Kapitola B. je výstupem druhé fáze plnění zakázky. V souladu se zadáním obsahuje zejména **návrh principů síťování a modelu sítě sociálních služeb v Libereckém kraji**. Návrhy vycházejí ze zjištěných a projednaných výstupů první fáze plnění, byly zpracovány na základě vyhodnocení všech dostupných podkladů.

Součástí realizace druhé fáze bylo zejména provedení následujících postupných kroků a činností:

- zhodnocení a prověření dalších možných metodických přístupů k síťování služeb (stávající dostupné metodické dokumenty zaměřené na problematiku síťování veřejných služeb, včetně vazeb mezi sociálními službami dle zák. č. 108/2006 Sb. a dalšími souvisejícími službami a oblastmi),
- zpracování návrhu:
  - zásadních principů pro vytvoření sítě služeb v LK,
  - konkrétního postupu pro aplikaci principů při tvorbě sítě (implementace principů),
  - stanovení úlohy zásadních aktérů (kraj, obce, MPSV, poskytovatelé, ...),
- pracovní projednání návrhu se zadavatelem, případně dalšími určenými subjekty,
- zpracování návrhu modelu sítě, který obsahuje:
  - členění sítě (základní síť, další úrovně a jejich stručný popis),
  - vnější vazby sítě (související a neregistrované služby, služby v okolních krajích, rozšířená působnost, atd.),
  - možnosti korekcí (následné reakce sítě na změny zásadních podmínek, které ji ovlivňují),
  - popis rizik při vytváření a následném fungování sítě,
- projednání a odsouhlasení návrhu principů.

Zpracování druhé fáze probíhalo v návaznosti na vyhodnocení průběhu a výstupů první fáze, vzhledem k mírnému opoždění jejího projednání byla zkrácena i doba pro realizaci druhé fáze (zahájení prací bylo možné až v průběhu dubna 2013).

B.2 ZHDNOCENÍ A PROVĚŘENÍ METODICKÝCH PŘÍSTUPŮ K SÍŤOVÁNÍ SLUŽEB

Pro oblast sociálních služeb lze aplikovat obecné principy platné pro vytváření a fungování sítí veřejných služeb, vzhledem k jejich specifitě je to ale možné pouze v omezené míře. Je to způsobeno zejména tím, že sociální služby by měly pomáhat k řešení velkého množství různorodých nepříznivých situací, do kterých se osoby nebo skupiny osob mohou dostávat. Pokrytí často velmi rozdílných a individuálních potřeb vyžaduje síť služeb, která se jim umí pružně a rychle přizpůsobit, umí nabídnout jednorázovou i dlouhodobou pomoc, včetně návaznosti jednotlivých úkonů a služeb. Tato síť služeb by také měla být přijatelná a vlídná pro všechny skupiny aktérů služeb, tzn. uživatele, poskytovatele i zřizovatele služeb (a to dlouhodobě, bez častých a velkých změn).

Síť sociálních služeb v Libereckém kraji i v celé ČR doznala za poslední dvě desetiletí velkou proměnu od centrálně řízeného systému, založeného především na ústavní péči. Dnešní stav v sobě sice stále nese některé „pozůstatky“ dřívější doby, v zásadě ale odpovídá požadavkům a má potenciál přizpůsobit se jak měnícím se potřebám, tak reálným možnostem.

Základní požadavky a metodika pro utváření sítí vychází samozřejmě z platné legislativy, tj. ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tím jsou definovány jak druhy sociálních služeb, tak i některé zásady pro zajištění jejich dostupnosti, kvality a efektivnosti. Tento rámec je v praxi naplňován, nejdůležitějším reálným nástrojem pro fungování sítí je ale financování služeb (hlavně v podobě přerozdělování státních dotací na provoz služeb). Tento nástroj a jeho uplatňování však ne vždy odpovídá teoretickým metodickým zásadám. Takové zásady navíc zatím nebyly (ze strany státu – MPSV) jednoznačně deklarovány a rozpracovány a proto kraje hledají vlastní cesty, jak přistupovat k potřebným úpravám sítě bez rizika nesystémových a nekonceptních kroků.

Metodické přístupy k optimalizaci sítí sociálních služeb jsou ve všech krajích ČR podobné a zaměřují se zejména na:

- podporu prevence – lépe předcházet nepříznivým situacím, než řešit jejich následky,
- optimalizaci využívání omezených finančních zdrojů,
- víceleté financování služeb,
- zlepšení územního pokrytí při udržení ekonomické efektivity služeb,
- lepší návaznost služeb,
- upřesnění rolí a kompetencí,
- zjednodušení pro uživatele a zvýšení informovanosti.

Jak již bylo uvedeno ve výstupu první fáze plnění zakázky, měl zpracovatel k dispozici pouze neoficiální pracovní verzi zásadního výstupu projektu MPSV „Podpora procesů v sociálních službách“ – tedy „Metodiky pro vytváření optimální krajské sítě sociálních služeb a pro plánování finančních prostředků v rámci procesů vytváření krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb“. Kromě tohoto materiálu byly v rámci přípravy zohledněny také další výstupy uvedeného IP, které mají vazbu na řešenou problematiku síťování sociálních služeb – legislativní analýza, analýza a popis jevů, karty sociálních služeb, atd.

Shrnutí metodických principů přístupu k síťování služeb (z pracovní verze metodiky MPSV):

- Síť sociálních služeb je krajem vymezený, řízený a financovaný soubor činností poskytovaných v rámci sociálních služeb reagujících na zjištěné potřeby občanů. Činnostmi se myslí základní činnosti při poskytování sociálních služeb dle § 35 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. Jde o činnosti výhradně financované z prostředků na sociální služby, nejedná se o činnosti, které se dějí v rámci poskytovaných sociálních služeb a které mají být hrazené z jiných rezortů (např. zdravotnické úkony hrazené z fondů zdravotních pojišťoven).
- Při nastavení sítě je nutné vzít do úvahy zejména zjištěnou potřebnost služeb, definované priority a reálné možnosti zdrojů, sledovat dostupnost, kvalitu a nákladovost všech služeb, a síť služeb pak na základě vyhodnocení uvedených vstupů definovat v odpovídajících jednotkách kapacit.

Pro stanovení parametrů sítě sociálních služeb v Libereckém kraji je možné v přiměřené míře využít také zkušenosti dalších krajů ČR, které řeší stejnou problematiku. Hlavním motivem snah o nastavení krajské sítě je stejně jako v Libereckém kraji snaha být připraven na plánovaný přechod financování sociálních služeb ze státu na kraje. Předpokládá se termín přechodu financování od 1. 1. 2015.

Inspirací je zejména přístup Pardubického, Královéhradeckého a Zlínského kraje. Kromě celkově koncepčního přístupu k řešení sítě (který však zůstává v poměrně obecné rovině) zahrnují dokumenty těchto krajů také způsoby řešení některých konkrétních oblastí (například síť pobytových služeb pro vybrané cílové skupiny uživatelů, limity a regulativy pro financování vybraných druhů služeb, podmínky spolufinancování, atd.). Konkrétní poznatky budou vyhodnoceny v rámci zpracování třetí fáze plnění a budou promítnuty do návrhu podrobných parametrů pro základní síť služeb.

B.3 NÁVRH PRINCIPŮ SÍTĚ

Předmětem této kapitoly je v souladu se zadáním zakázky návrh principů pro tvorbu a naplňování sítě sociálních služeb v Libereckém kraji. **Tvorbou sítě** se rozumí vytvoření modelu sítě a návrh její struktury, stanovení podmínek pro zařazení služeb do sítě a definování konkrétních parametrů pro specifikaci zařazení do konkrétní úrovně a místa v síti. Jako nedílná součást tvorby je předpokládáno rovněž projednání a ověření návrhu za účasti širokého spektra aktérů, zapojených do struktur a procesů plánování sociálních služeb v Libereckém kraji. Úpravy modelu stejně jako změny parametrů budou dále probíhat v rámci procesu střednědobého plánování sociálních služeb v Libereckém kraji.

Naplňováním sítě je myšleno konkrétní obsazení míst v síti, v reálném čase a v konkrétních podmínkách. Síť je tedy ve výsledku naplněna konkrétními poskytovateli, kteří splňují stanovené parametry a nabízejí službu (služby) v souladu se schválenými principy. Služba je určena pro stanovenou cílovou skupinu (-y) uživatelů a pro vymezené spádové území v rámci Libereckého kraje.

B.3.1 ZÁSADNÍ PRINCIPY

Návrh zásadních principů pro tvorbu a naplnění sítě sociálních služeb v LK je zpracován na základě vyhodnocení všech dostupných vstupních informací – viz „Shrnutí základních východisek a podmínek pro vytvoření sítě“, které bylo závěrečným výstupem první fáze plnění této zakázky.

Některé z uvedených podmínek nelze považovat za zcela splněné nebo jednoznačně definovatelné (nejasný vývoj státní politiky v oblasti podpory a financování sociálních služeb, některé kompetenční nejasnosti nebo problémy při financování a kontrole služeb, ne zcela fungující systém zjišťování potřebnosti služeb, apod.). Návrh principů je tímto stavem do jisté míry ovlivněn (a ještě mnohem více bude ovlivněn následný návrh podrobných parametrů), protože v některých případech musí zůstat v poměrně obecné rovině. Zejména u parametrů pro zařazení do sítě je nutná jejich konkrétnost a jednoznačnost, aby nemohlo docházet k různým interpretacím. Dlouho očekávaná metodika MPSV nebyla dosud dopracována, Liberecký kraj (stejně jako ostatní kraje v ČR) ji stále nemá k dispozici, lze vycházet jen z dílčích pracovních materiálů. Ani ty však neobsahují dostatečně konkrétní podklady a doporučení pro návrh krajské sítě služeb, a proto si Liberecký kraj vytváří vlastní upřesnění a postupy, které by měly vést k vytvoření optimální a udržitelné sítě sociálních služeb.

Návrh zásadních principů odráží vnímání sítě sociálních služeb jako jednoho z nástrojů, který pomáhá řešit nepříznivé sociální situace lidí, kteří si nemohou nebo neumí pomoci sami. Síť proto musí odpovídat potřebám a reálné situaci ve společnosti (a to jak pokud jde o její rozsah a zaměření, právní postavení služeb nebo možnosti jejich financování, tak pokud jde o míru angažovanosti státu, krajů a obcí při řešení nepříznivých sociálních situací).

Pojetí sítě sociálních služeb, ze kterého vychází také přístup k návrhu zásadních principů, vystihuje následující schéma:

Shrnutí zásadních principů

1. Síť sociálních služeb Libereckého kraje zahrnuje všechny sociální služby registrované na území kraje v souladu s platným zákonem o sociálních službách.
2. Síť sociálních služeb slouží jako nástroj sociální politiky pro řešení nepříznivých situací občanů kraje a pro předcházení vzniku takových situací.
3. Součástí sítě jsou služby sociální prevence, sociální péče a odborného sociálního poradenství.
4. Součástí sítě mohou být služby zřizované jakýmkoliv zřizovatelem.
5. Síť sociálních služeb LK je členěna do 4 úrovní. Úrovně jsou vyjádřením potřebnosti a veřejné prospěšnosti služeb. Navzájem se liší (služby do nich zařazené) zejména mírou podpory z veřejných finančních zdrojů. Bližší popis jednotlivých úrovní je součástí návrhu modelu sítě. Síť se člení na:
  - a. státní síť (bude-li definována),
  - b. základní síť,
  - c. rozšířená síť,
  - d. ostatní služby.
6. Pro zařazení služeb do jednotlivých úrovní sítě jsou stanoveny konkrétní podmínky a parametry, které musí služba (její poskytovatel) zajistit a dodržet.

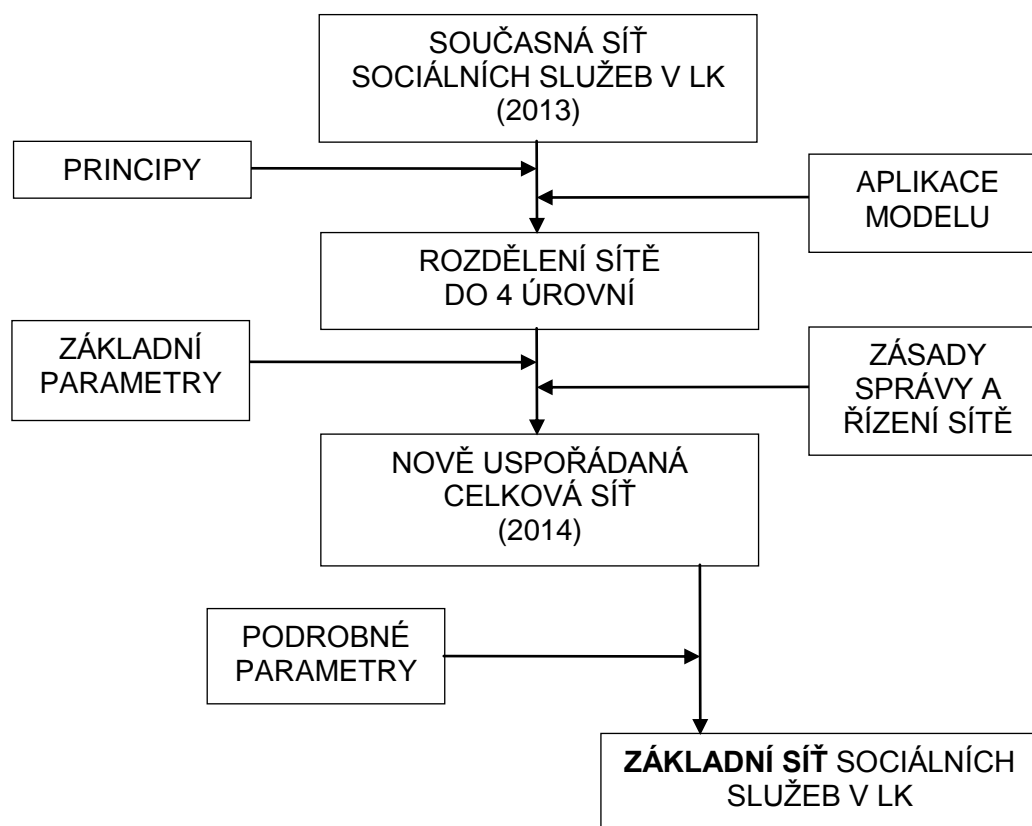
7. Správcem sítě je Liberecký kraj.
8. Při tvorbě sítě, jejím naplňování i plánování dalších změn a úprav kraj spolupracuje s městy a obcemi Libereckého kraje. Zejména při tom využívá funkční struktury střednědobého a komunitního plánování.
9. Návrh sítě a požadavky na její úpravy a další rozvoj jsou součástí Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji.
10. Správce sítě definuje kapacitní, územní a kvalitativní požadavky pro zařazení do sítě sociálních služeb v Libereckém kraji.
11. Při stanovení konkrétních kritérií pro zařazení služeb do sítě (do jednotlivých úrovní) bude správce vycházet ze **základních parametrů** doporučených MPSV (výstup projektu „Podpora procesů v sociálních službách“)
  - a. Parametr potřebnosti
(Síť musí odpovídat skutečné potřebnosti služeb. Její zjišťování je nedílnou součástí procesů plánování, zejména komunitního. Potřebnost musí vycházet z informací a zkušeností poskytovatelů, pracovníků obcí, zřizovatelů i uživatelů, z odborných analýz a dokumentů a z mnoha dalších informačních zdrojů.)
  - b. Parametr kvality
(Kromě požadavků na uplatňování standardů kvality služeb musí být pro síť stanoveny další upřesňující kvalitativní podmínky, včetně důsledného vyhodnocování výsledků inspekcí a další kontrolní činnosti v úzké součinnosti kraje a Úřadu práce (dále jen ÚP), posuzování souladu s krajskou strategií, zjišťování zpětné vazby od uživatelů, apod.)
  - c. Parametr dostupnosti
(Síť jako celek musí zajistit naplnění odpovědnosti kraje za dostupnost služeb. Ta je chápána v širších souvislostech – tedy nejen dostupnost územní, dopravní a kapacitní, ale také v podobě odstranění všech zásadních bariér - nejen fyzických - které brání uživatelům ve využívání služeb.)
  - d. Parametr nákladovosti
(Síť musí být definována s ohledem na ekonomické možnosti, a proto je nutné při jejím vytváření určit hranice efektivity. Dolní hranice musí odpovídat stavu, při kterém je možné ještě provozovat službu (činnost) ve stanovené kvalitě. Horní mez by měla zohlednit hospodárnost využívání prostředků z veřejných zdrojů, s využitím benchmarkingu, kalkulačních vzorců, apod.).
12. Při vytváření a následných úpravách sítě musí být respektovány také vnější podmínky, které ovlivňují poskytování sociálních služeb v Libereckém kraji (sociální politika státu a její změny, navazující a související služby pro občany, služby v okolním území, atd.).

B.3.2 KONKRÉTNÍ POSTUP PRO APLIKACI PRINCIPŮ PŘI TVORBĚ SÍTĚ

Aplikace principů na aktuální stav sítě sociálních služeb v Libereckém kraji bude probíhat v následujícím období. V průběhu roku 2013 se bude jednat o „jednorázové“ činnosti, v rámci nichž dojde k jasnému vymezení kraje jako správce celé sítě a k provedení nezbytných kroků k zavedení dlouhodobě funkčního systému. Ten předpokládá možnost úprav sítě v návaznosti na probíhající plánovací procesy, a to jak ve střednědobém časovém horizontu (zásadní systémové změny), tak v krátkodobém cyklu (přizpůsobení sítě reálným podmínkám v každém roce).

Současná síť sociálních služeb v Libereckém kraji nemá jasně stanovenou strukturu, dlouhodobě fungují dva základní limity – jednak povinná registrace sociálních služeb, jednak finanční podpora z veřejných zdrojů (zejména v rámci dotačního řízení MPSV). Od roku 2007 je podoba sítě sociálních služeb v Libereckém kraji ovlivňována také schválenými výstupy procesů střednědobého plánování v úrovni kraje a komunitního plánování v úrovni měst a obcí (spádových území). Tím kraj mimo jiné plní své povinnosti (zajistit dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území) dané od doby účinnosti zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Postup jednotlivých kroků, potřebných pro aplikaci principů při vytváření optimalizované sítě sociálních služeb v Libereckém kraji a uplatnění parametrů pro zařazení služeb do základní sítě ukazuje následující schéma:

Komentář ke schématu:

Všechny aplikační kroky uvedené ve schématu budou zahrnovat fáze návrhu, projednání, ověření a finálního naplnění. Celý proces optimalizace sítě bude probíhat v rámci tvorby a projednávání nového SPRSS LK pro období 2014-2017, resp. v rámci přípravy Akčního plánu pro rok 2014. Bude tedy zajištěna přímá návaznost úprav sítě na kontinuálně probíhající zjišťování a ověřování potřebnosti a veřejné prospěšnosti služeb, stejně jako provázanost s dalšími aktivitami měst a obcí Libereckého kraje.

Proces úprav sítě se bude týkat všech stávajících i nově zřizovaných (uvažovaných) služeb, ať už jsou zřizovány jakýmkoliv subjektem.

Základní parametry pro nové uspořádání sítě jsou uvedeny v kap. B.3.1, *podrobné parametry* pro zařazování do základní sítě služeb jsou výstupem třetí fáze plnění.

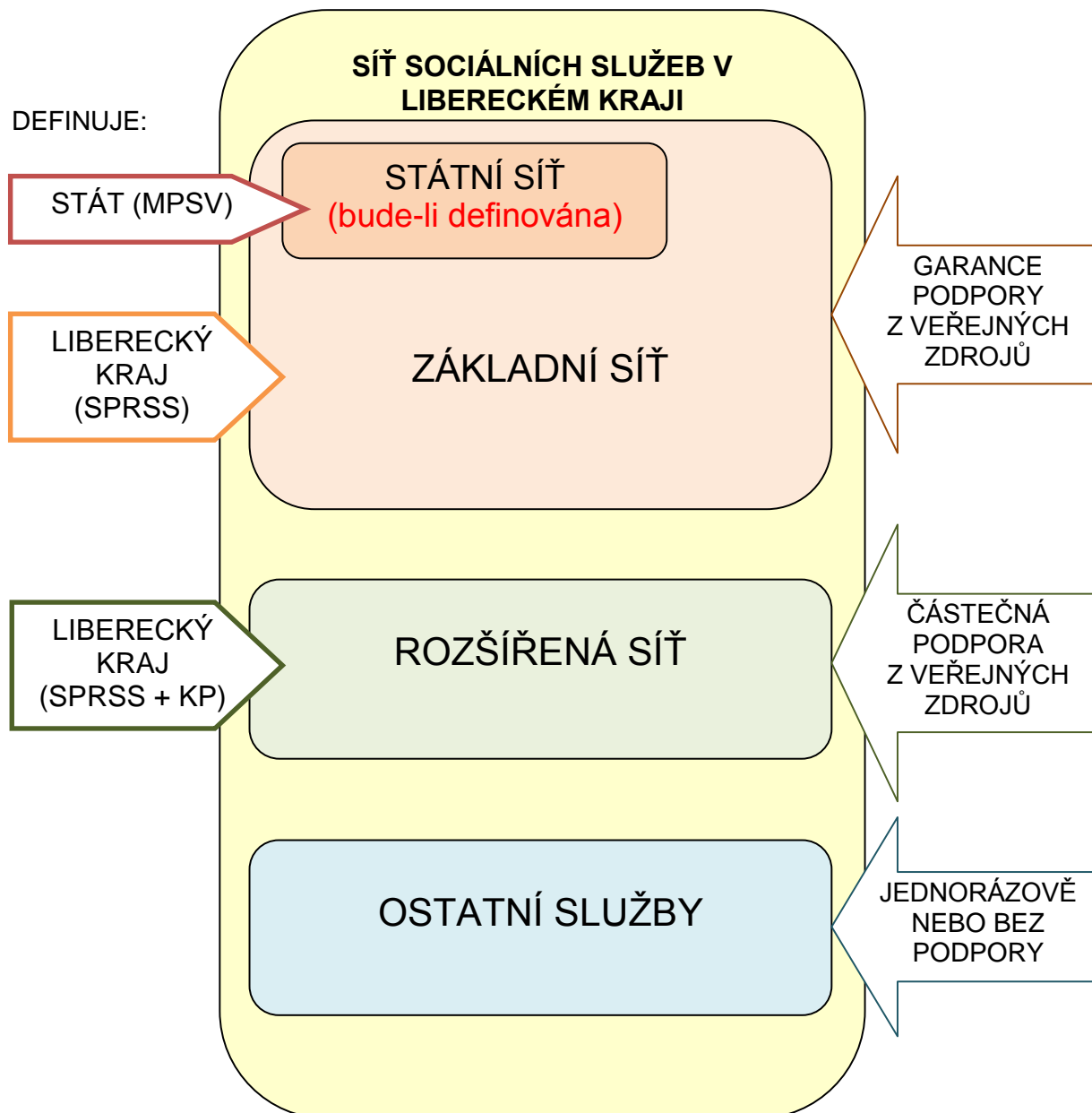
Podrobné parametry budou koncipovány jako soubor podmínek potřebných pro zařazení konkrétní služby do základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji. Podmínky budou dvojího typu – jednak *administrativní* (registrace, právní a ekonomická stabilita, plnění závazků, inspekce, atd.), jednak *věcné* (kapacity, územní spádovost, návaznost služeb, specifické požadavky na kvalitu, apod.).

Podrobnější popis implementace (způsobu a postupu při realizaci principů tvorby sítě a používání parametrů pro zařazení do základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji) jsou uvedeny v kap. C.2 tohoto materiálu.

B.4 NÁVRH MODELU SÍTĚ

Návrh modelu sítě sociálních služeb v Libereckém kraji je postaven na principech, definovaných v předchozích kapitolách. Zahrnuje vytvoření víceúrovňového systému, který zohledňuje potřeby občanů kraje i možnosti veřejného sektoru podporovat řešení obtížných sociálních situací pomocí registrovaných sociálních služeb.

Navrhovaný model sítě sociálních služeb v Libereckém kraji zobrazuje ve zjednodušené podobě následující schéma.

Model sítě sociálních služeb v Libereckém kraji je navržen v členění:

- **státní síť** = možnost pro definování státem garantované sítě (v současnosti není) pro zajištění služeb, které pokryjí státem definovanou minimální sociální úroveň pro jednotlivé nejvíce ohrožené cílové skupiny => plné financování z veřejných zdrojů (státní rozpočet),
- **základní síť** = garantována krajem včetně finančního zajištění z veřejných prostředků, budou stanoveny kvalitativní parametry, potřebné kapacity služeb (reálně financovatelné z veřejných zdrojů => dotace + úhrady od uživatelů prostřednictvím příspěvku na péči),
- **rozšířená síť** = předpoklad vícezdrojového financování => částečné pokrytí dotací z veřejných zdrojů + příspěvek zřizovatele, obce, větší spoluúčast uživatele, apod.),
- **ostatní služby** = bez dotace z veřejných zdrojů, ale z pohledu síťování a uspokojování potřeb uživatelů neopominutelné služby.

	STÁTNÍ	ZÁKLADNÍ	ROZŠÍŘENÁ	OSTATNÍ
DRUHY SLUŽEB	vybrané	všechny	všechny	všechny
ZŘIZOVATELÉ	vybraní	všichni	všichni	všichni
ADMINISTRATIVNÍ PODMÍNKY	stanoveno státem (MPSV)	stanoveno státem (MPSV) + LK	stanoveno státem (MPSV) + LK	stanoveno státem (MPSV)
VĚCNÉ PODMÍNKY	stanoveno MPSV	stanoveno LK	stanoveno LK + zřizovatelem	stanoveno zřizovatelem
ZÁSADY FINANCOVÁNÍ				
stát	ano (plné uspokojení oprávněného požadavku)	ano (plné uspokojení oprávněného požadavku)	standardně ne, možnost částečného uspokojení požadavku	-
kraj	-	ano (příspěvek zřizovatele, možnost příspěvku z dotačních fondů LK)	možnost příspěvku z dotačních fondů LK	možnost příspěvku z dotačních fondů LK
obce	-	podle druhu služby, určen min. podíl	ano (podmínka spolufinancování, určen min. podíl)	ano (možnost příspěvku)
další zřizovatelé	-	podle druhu služby, určen min. podíl	ano	ano
uživatelé	-	podle druhu služby	podle druhu služby	podle druhu služby

C.1 NÁVRH PARAMETRŮ ZÁKLADNÍ SÍTĚ A JEJICH ZDŮVODNĚNÍ

Následující kapitola je výstupem třetí fáze plnění zakázky. V souladu se zadáním obsahuje zejména **způsob vymezení základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji a návrh parametrů pro zařazení služeb do základní sítě**. Návrhy vycházejí z projednaných výstupů první a druhé fáze plnění této zakázky a rovněž z dalších objednatelům předaných dalších požadavků, byly zpracovány na základě vyhodnocení všech dostupných podkladů (s přihlédnutím k jejich reálnému obsahu).

Zpracování třetí fáze probíhalo v návaznosti na vyhodnocení průběhu a výstupů druhé fáze, vzhledem k mírnému opoždění jejího projednání byl prodloužen i termín dokončení pro realizaci třetí fáze.

C.1.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍ SÍTĚ

Stanovení obsahu a rozsahu základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji (tj. její věcné vymezení) bude vycházet z výše uvedených principů a bude tedy provedeno na základě vyhodnocení potřebnosti, schválených priorit, dosavadních zkušeností a dalších vstupů.

Základní síť služeb bude **rámcově vymezena** vždy na období 4 let v Prováděcí části SPRSS LK a následně upřesněna pro každý rok v Akčním plánu.

Rámcové vymezení základní sítě v Prováděcí části SPRSS LK bude obsahovat **potřebné kapacity služeb** pro celý kraj a případně také pro dílčí území (spádová území ORP, případně s upřesněním pro vybraná města či obce, nebo území vyžadující odlišný přístup od zbytku kraje). Kapacitou se rozumí potřebný počet jednotek, relevantních pro konkrétní druh služby (například počet lůžek, uživatelů nebo intervencí), nebo případně zjednodušené vyjádření – například počet služeb apod.

Kapacitní vymezení bude stanoveno **pro jednotlivé druhy (§) služeb**, pokud k tomu budou k dispozici potřebné podklady, informace a relevantní data. Když to nebude možné nebo účelné pro jednotlivé §, tak budou potřebné kapacity stanoveny pro tzv. „shluky“ služeb (tzn., podobné nebo alternativní druhy služeb pro některé cílové skupiny uživatelů). Při stanovení potřebných kapacit budou brány v úvahu také formy poskytování služby – u těch druhů služeb, kde to je relevantní, budou stanoveny kapacity pro jejich ambulantní, terénní, případně pobytovou formu poskytování.

Rámcové vymezení základní sítě i její upřesnění v podobě Akčního plánu pro každý kalendářní rok bude vždy projednáno, a to zejména ve skupinách Krajské koordinační struktury pro plánování sociálních služeb (nebo ve skupinách nově vytvořené struktury řízení a plánování sítě služeb v LK) a schváleno příslušným orgánem kraje.

V prováděcí části SPRSS LK 2014-17 bude (ve formě tabulky) zpracováno kapacitní vymezení základní sítě (zahrnující skutečnost 2012, předpoklad 2013, návrh základní sítě pro roky 2014 – 2017).

C.1.2 PARAMETRY PRO ZAŘAZENÍ DO ZÁKLADNÍ SÍTĚ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V LK

Služba může být zařazena do základní sítě, pokud splňuje dále uvedené podrobné parametry potřebnosti, dostupnosti, kvality a nákladovosti.

Podrobné parametry jsou koncipovány jako soubor podmínek, potřebných pro zařazení konkrétní služby do základní sítě sociálních služeb v LK. Podmínky jsou v zásadě dvojího typu – jednak *administrativní* (registrace, právní a ekonomická stabilita, plnění závazků, inspekce, atd.), jednak *věcné* (kapacity, územní spádovost, návaznost služeb, specifické požadavky na kvalitu, apod.).

Podrobné parametry pro zařazení služeb do základní sítě, včetně stanovení konkrétních hodnot pro ověření jejich splnění, budou projednány a potvrzeny jako součást Prováděcí části SPRSS LK a jeho Akčního plánu vždy pro příslušný rok. Parametry i způsob jejich aplikace budou vždy předmětem zveřejnění (na www a dalšími vhodnými formami).

Služby nezařazené do základní sítě sociálních služeb

Tato skupina služeb nebude podporována dotačními prostředky státního rozpočtu a z rozpočtu Libereckého kraje (vč. případných projektů kraje). Bude však mít možnost každoročně žádat o zařazení do základní sítě sociálních služeb. Služby, které tuto žádost podají, budou následně hodnoceny dle nastavených parametrů a v případě, že tímto hodnocením projdou úspěšně, budou do základní sítě sociálních služeb zařazeny.

PŘEHLED NAVRHOVANÝCH PARAMETRŮ:

Parametry potřebnosti

Celkové splnění parametrů potřebnosti:

služba splňuje alespoň jeden ze 4 podrobných parametrů potřebnosti (P1 až P4). (Pokud služba splňuje více podrobných parametrů potřebnosti než jeden, může to být zohledněno při stanovení výše finanční podpory – viz použití bonusů dle navrženého Klíče financování sociálních služeb v Libereckém kraji.

Platí pro všechny druhy (§) sociálních služeb.

P1

Historie poskytovatele (zkušenosti s poskytovatelem služby)

Splnění parametru: služba působila v Libereckém kraji v uplynulých 3 letech a nebyla zaznamenána zásadní negativní zkušenost. Služba ve sledovaném období plnila všechny podmínky registrace i další požadavky kraje (předávání podkladů, vyúčtování dotací, aktualizace informací v Datovém centru sociálních služeb LK, atd.).

Platí pro všechny druhy služeb.

P2

Rozvojová aktivita SPRSS LK

Splnění parametru: služba je zařazena do konkrétní rozvojové aktivity aktuálně platného SPRSS LK

Platí pro všechny druhy služeb.

P3

Rozvojové opatření KP

Splnění parametru: služba je součástí rozvojového opatření schváleného komunitního plánu (měst nebo obcí na území Libereckého kraje)

Platí pro všechny druhy služeb.

P4

Ojedinečnost služby

Splnění parametru: služba splňuje podmínku ojedinečnosti v rámci Libereckého kraje (nelze ji nahradit jiným poskytovatelem nebo jiným způsobem)

Platí pro všechny druhy služeb.

Parametry kvality

Celkové splnění parametrů kvality:

služba splňuje všechny 3 podrobné parametry kvality (K1 až K3).

K1

Registrace služby

Splnění parametru: služba je řádně registrována a plní všechny podmínky registrace, odbor sociálních věcí neneviduje žádný správní delikt u registrujícího orgánu. Právní stabilita poskytovatele.

Platí pro všechny druhy služeb.

K2

Odbornost poskytovatele služby

Splnění parametru: služba splňuje předepsané požadavky.

Požadavky na odbornost budou konkrétně stanoveny pro vybrané druhy služeb a budou zahrnovat zejména požadavky na odbornou úroveň, vzdělání a praxi personálu, vyplývající z platné legislativy nebo z metodických doporučení MPSV.

Platí pro vybrané druhy služeb, pro které bude možné požadavky na odbornost definovat.

K3

Výsledky inspekcí kvality poskytování služeb

Splnění parametru: služba nemá za období posledních 3 roků negativní výsledek inspekce. Tento parametr může být uplatněn pouze za podmínky dobré spolupráce kraje s Úřadem práce, v jehož kompetenci je provádění inspekcí kvality poskytování sociálních služeb.

Platí pro všechny druhy služeb.

Parametry dostupnosti

Celkové splnění parametrů dostupnosti:

služba splňuje všechny 3 podrobné parametry dostupnosti (D1 až D3).

D1

Územní dostupnost služby

Splnění parametru: služba nabízí dostupnost v příslušném území.

Bude stanoveno konkrétně pro jednotlivé druhy služeb.

D2

Kapacita služby

Splnění parametru: služba nabízí potřebnou kapacitu pro příslušné území.

Potřebné kapacity budou stanoveny v rámci vymezení základní sítě konkrétně pro jednotlivé druhy služeb.

D3

Bezbariérovost služby

Splnění parametru: služba splňuje stanovené požadavky na bezbariérovost (bariéry jsou myšleny stavební, dopravní, jazykové, termínové, umístění služby, kvalita prostředí, apod.).

Bude stanoveno konkrétně pro jednotlivé (vybrané) druhy služeb.

Parametry nákladovosti

Parametry nákladovosti bude možné zařadit jako součást procesu zařazení služeb do základní sítě pouze za předpokladu, že bude reálné jejich konkrétní naplnění a že nebudou v rozporu s následnou aplikací Klíče financování sociálních služeb (resp. že nedojde k duplicitě). Klíč obsahuje ve svém výpočtovém modelu možnost zavedení podobných parametrů a je na rozhodnutí kraje, v jaké fázi budou využity (zda při zařazování služeb do základní sítě nebo při stanovení výše dotace pro konkrétní rok).

S přihlédnutím k současné praxi a možnostem stanovení hodnot parametrů nákladovosti doporučuje zpracovatel v nejbližším období spíše druhou možnost, tj. nákladovost zahrnout jako součást výpočtu dotace v rámci aplikace Klíče financování sociálních služeb v LK.

Celkové splnění parametrů nákladovosti:

služba splňuje požadované hodnoty všech podrobných parametrů nákladovosti (N1, N2), pokud jsou pro příslušný druh služby stanoveny.

N1

Přiměřenost nákladů na poskytování služby

Splnění parametru: služba vykazuje / plánuje náklady na poskytování služby, odpovídající stanovenému rozmezí. Dle druhu služby se může jednat například o náklady na jednu intervenci v rozmezí od ... do ... Kč, a to ve vazbě na stanovené směrné číslo a nákladové minimum (viz principy Klíče financování sociálních služeb v Libereckém kraji).

Bude stanoveno konkrétně pro jednotlivé druhy služeb. Pro některé druhy služeb může být stanoveno více dílčích parametrů (například výše nákladů na jednoho uživatele, výše nákladů na lůžko, apod.).

N2

Využívání dalších zdrojů financování

Splnění parametru: služba má zajištěno / plánováno spolufinancování svého provozu z dalších zdrojů (případně z konkrétně definovaného zdroje) a to minimálně v požadované výši (například spolufinancování ze zdrojů obce minimálně ve výši 30% celkových nákladů).

Parametr bude stanoven konkrétně pro vybrané druhy služeb. Pro některé druhy služeb může být stanoveno více dílčích parametrů N2 (požadavek na více spolufinancujících zdrojů).

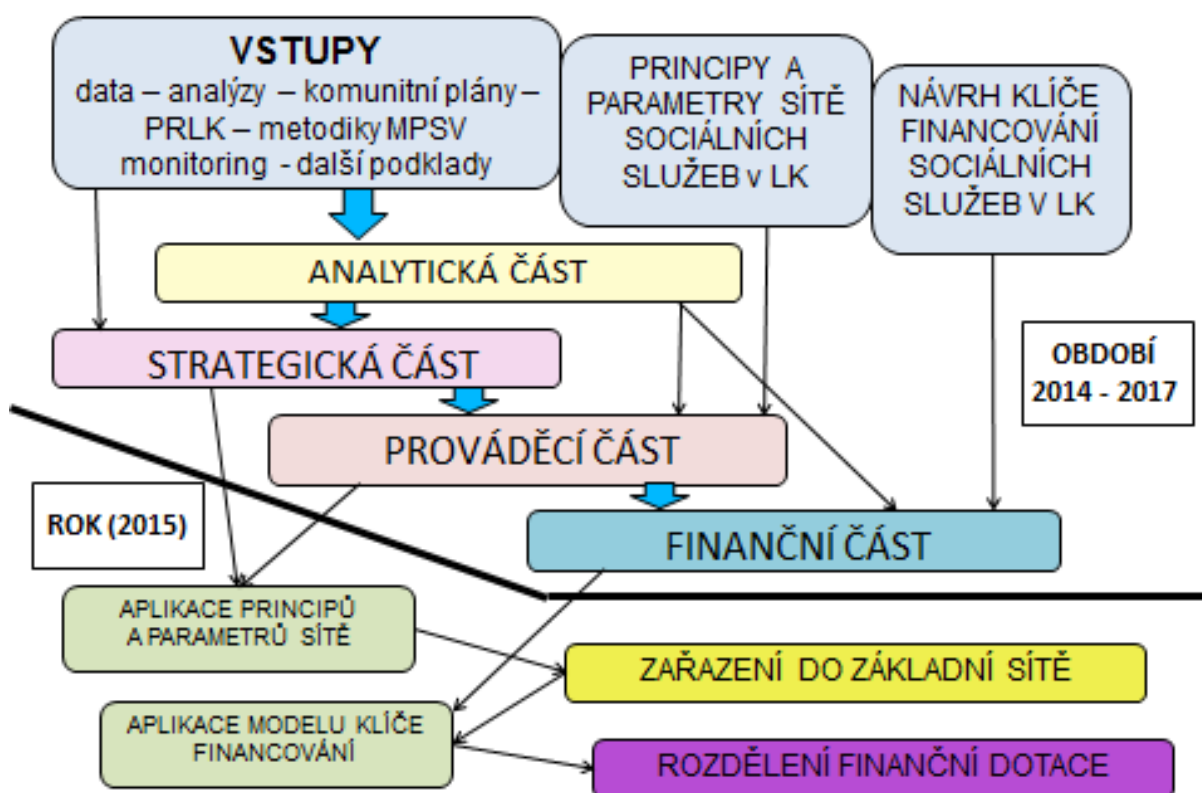
Celkový přehled podrobných parametrů a jejich relevantnosti pro jednotlivé druhy (§) sociálních služeb je obsahem tabulky – viz Příloha č.1.

C.2 ZÁSADY PROCESU IMPLEMENTACE

Principy a parametry, navržené a popsané v předchozích kapitolách tohoto dokumentu, bude potřebné zavést co nejrychleji do praxe. Po jejich projednání a odsouhlasení bude jejich další implementace probíhat v rámci zpracování, projednání a plnění SPRSS LK 2014-17 a to v koordinaci s využitím výstupů dalších probíhajících aktivit (dílní analýzy, klíč financování, atd.).

Následující schéma znázorňuje vzájemné vztahy mezi jednotlivými výstupy koncepčních a plánovacích dokumentů pro oblast sociálních služeb v Libereckém kraji (resp. jejich částmi):

Po schválení SPRSS LK by tedy měl být potvrzen rámcový rozsah základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji pro období 2014-2017 a v přímé návaznosti na to by měl kraj začít naplno využívat nové nástroje pro řízení sítě (tzn. Principy sítě sociálních služeb, Parametry základní sítě a Klíč financování sociálních služeb). Jejich využívání je nutnou podmínkou pro naplnění povinností kraje dle zákona o sociálních službách. Konkrétními oblastmi, ve kterých by kraj měl uplatnit tyto nástroje, jsou naplnění role kraje v dotačním řízení (přerozdělování dotací na sociální služby ze státního rozpočtu), vlastní fondy a granty pro sociální oblast, řízení vlastních příspěvkových organizací, spolupráce s obcemi, atd.

C.2.1 ČASOVÝ HARMONOGRAM

Rámcový přehled a termíny jednotlivých kroků, potřebných pro aplikaci principů při stanovení základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji a uplatnění parametrů pro zařazení služeb do základní sítě:

Do konce roku 2013:

srpen 2013

Projednání a potvrzení výstupů aktivity „Návrh parametrů základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji“

srpen 2013

Projednání a potvrzení výstupů aktivity „Klíč financování sociálních služeb v Libereckém kraji“

srpen - září 2013

Zpracování a projednání Prováděcí části SPRSS LK 2014-17

srpen - září 2013

Zpracování a projednání Finanční části SPRSSLK 2014-17

září - říjen 2013

Nastavení způsobu řízení sítě sociálních služeb v Libereckém kraji (využívání nových nástrojů), včetně jejich zkušebního ověření

listopad-prosinec 2013

projednání a schválení kompletního SPRSS LK 2014-17

Následující roky (od roku 2014):

červenec – září

sběr a vyhodnocení podnětů pro změny v zařazení do základní sítě sociálních služeb (může být realizováno v rámci přípravy a zpracování Akčního plánu pro následující rok)

září - říjen

ukončení procesu úprav sítě služeb, potvrzení zařazení služeb do základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji

říjen - listopad

aplikace Klíče financování, výpočet dotace pro služby zařazené do základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji

C.2.2 ROLE A ODPOVĚDNOST ZÚČASTNĚNÝCH AKTÉRŮ

Odbor sociálních věcí

- je odborným garantem tvorby a naplňování sítě,
- s využitím spolupráce s externími odborníky připravuje návrhy na úpravy sítě, zejména změny rozsahu základní sítě služeb v Libereckém kraji (upřesnění podrobných parametrů pro další rok v rámci zpracování Akčních plánů SPRSS LK),
- podle schválených principů navrhuje konkrétní podobu základní sítě (zařazení služeb / poskytovatelů do sítě),
- je hlavním řídicím a koordinačním článkem struktury řízení sítě,
- spolupracuje s poskytovateli a zřizovateli služeb.

Radní pro resort sociálních věcí

- je politickým garantem tvorby a naplňování sítě,
- koordinuje spolupráci s obcemi a poskytovateli služeb,

Sociální výbor zastupitelstva

- projednává zásadní otázky tvorby a naplňování sítě,
- projednává SPRSS LK a jeho Akční plány.

Zastupitelstvo kraje

- schvaluje Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, včetně principů a vymezení základní sítě sociálních služeb v Libereckém kraji,
- rozhoduje o způsobu přidělování finančních prostředků z rozpočtu kraje.

Řídicí a pracovní skupiny KP v území

- jsou zapojeny do procesu projednávání zásadních dokumentů, zejména SPRSS LK a jeho Akčních plánů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Příloha č.1		Parametry potřebnosti				Parametry kvality			Parametry dostupnosti			Parametry nákladovosti		
PARAMETRY PRO ZAŘAZENÍ DO ZÁKLADNÍ SÍTĚ		P1	P2	P3	P4	K1	K2	K3	D1	D2	D3	N1	N2	
Paragraf	Služba	Forma	Historie	SPRSS LK	KP	Ojedinečnost	Registrace	Odbornost	Inspekce	Územní	Kapacita	Bezbariér.	Náklady	Zdroje
37	Odborné sociální poradenství	Ambulantní	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Terénní	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
39	Osobní asistence	Terénní	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	
40	Pečovatelská služba	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X			X	X
41	Tísňová péče	Terénní	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
42	Průvodcovské a předčitatelské služby	Ambulantní	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X	X	X				X	
43	Podpora samostatného bydlení	Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X
44	Odlehčovací služby	Ambulantní	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	
		Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
45	Centra denních služeb	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
46	Denní stacionáře	Ambulantní	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
47	Týdenní stacionáře	Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
48	Domovy pro osoby se zdr. postižením	Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
49	Domovy pro seniory	Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
50	Domovy se zvláštním režimem	Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
51	Chráněné bydlení	Pobytová	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
52	Sociální služby poskyt.ve zdrav.zař.úst.péče	Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
54	Raná péče	Ambulantní	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	
55	Telefonická krizová pomoc	Terénní	X	X	X	X	X		X	X			X	
56	Tlumočnické služby	Ambulantní	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	
57	Azylové domy	Pobytová	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
58	Domy na půl cesty	Pobytová	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
59	Kontaktní centra	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
60	Krizová pomoc	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Pobytová	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
60a	Intervenční centra	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Pobytová	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
61	Nízkoprahová denní centra	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
62	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
63	Noclehárny	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
64	Služby následné péče	Ambulantní	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
65	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
66	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
67	Sociálně terapeutické dílny	Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
68	Terapeutické komunity	Pobytová	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
69	Terénní programy	Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Ambulantní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
70	Sociální rehabilitace	Terénní	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	
		Pobytová	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	

LB plán, s.r.o.

Žitavská 234/63, Liberec
Tel.: 485 102 440

IČ: 28706099